

POSTANOWIENIE

Dnia 24 czerwca 2014 r.

Sąd Okręgowy w Poznaniu Wydział II Cywilny Odwoławczy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Marcin Miczke (spr.)

Sędziowie: SSO Małgorzata Radomska - Stęplewska

SSO Anna Czarnecka

po rozpoznaniu w dniu 24 czerwca 2014 r. w Poznaniu

na posiedzeniu niejawnym

sprawy ze skargi dłużnika J. K.

na postanowienie Komornika sądowego G. W. działającego przy Sądzie Rejonowym w W.

w sprawie egzekucyjnej z wniosku wierzyciela (...) spółki z o. o. w S.

przy uczestnictwie dłużnika J. K.

na skutek zażalenia Komornika sądowego G. W.

na postanowienie Sądu Rejonowego w Pile

z 10 marca 2014 r.

sygn. akt I Co 10/14

postanawia

zmienić zaskarżone postanowienie w pkt 2 i 3 w ten sposób, że uchylić postanowienie z 20 grudnia 2013 r. Komornika sądowego G. W. działającego przy Sądzie Rejonowym w W. wydane w sprawie KM (...)

SSOM. Radomska – Stęplewska SSOM. Miczke SSO A. Czarnecka

UZASADNIENIE

Dłużnik J. K. w skardze z 3 stycznia 2014 r. zakwestionował postanowienie Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w W. G. W. z 20 grudnia 2013 r., sygn. akt Km (...) o ustaleniu kosztów postępowania egzekucyjnego i obciążeniu nimi dłużnika. Wniósł o uchylenie tego postanowienia, względnie jego zmianę przez obniżenie opłaty egzekucyjnej do 423 zł.

Komornik Sądowy w odpowiedzi na skargę wniósł o jej oddalenie.

Postanowieniem z 10 marca 2014 r., sygn. akt I Co 10/14 Sąd Rejonowy w Pile (1) na podstawie art. 759 § 2 k.p.c. uchylił czynności Komornika z 28 stycznia 2014 r., (2) zmienił postanowienie Komornika z 20 grudnia 2013 r., sygn. akt Km (...) w punkcie 1 w zakresie wysokości opłaty egzekucyjnej i ustalił tę opłatę na 948,80 zł, z czego w wysokości 323,80 zł w oparciu o art. 49 ust. 1 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji a w wysokości

625 zł w oparciu o art. 49 ust. 2 tej ustawy, (3) w pozostałym zakresie skargę oddalił oraz (4) kosztami postępowania wywołanego wniesieniem skargi obciążył wierzyciela i zasądził od niego na rzecz dłużnika kwotę 100 zł.

W uzasadnieniu tego postanowienia Sąd pierwszej instancji wskazał, że Komornik Sądowy prowadził postępowanie egzekucyjne w oparciu o tytuł wykonawczy w postaci nakazu zapłaty wydanego przez Sąd Rejonowy(...)w L., gdzie należność główna wynosiła 16.909,67 zł, odsetki 4.632,78 zł i koszty 2.615,82 zł, a także koszty postępowania egzekucyjnego. W trakcie tego postępowania Komornik wyegzekwował kwotę 5.041,50 zł. W dniu 17 grudnia 2013 r. wierzyciel zawiadomił Komornika, że dłużnik w całości spłacił zadłużenie. Postanowieniem z 20 grudnia 2013 r. Komornik zakończył postępowanie egzekucyjne i ustalił koszty postępowania obliczając opłatę egzekucyjną w wysokości 8% od kwoty 4.047,75 zł oraz 15% od kwoty 12.500 zł. Komornik wyjaśnił przy tym, iż ustalił opłatę w wysokości 15% od kwoty, która została zapłacona bezpośrednio wierzycielowi, gdyż potraktował ją jako wyegzekwowaną w toku postępowania. W ocenie Sądu Rejonowego, ustalenia Komornika były wadliwe a dokonane wyczerpania różniły się z informacjami zawartymi w aktach sprawy. Sąd Rejonowy w pierwszej kolejności wskazał jednak, że komornik w sposób nieuprawniony wszczął postępowanie w zakresie egzekucji opłaty egzekucyjnej naruszając art. 770¹ k.p.c., bowiem postępowanie to może być wszczęte po uprawomocnieniu się postanowienia o ustaleniu kosztów, a to zostało skutecznie zaskarżone przez dłużnika do właściwego sądu. W konsekwencji Sąd Rejonowy w oparciu o art. 759 § 2 k.p.c. uchylił czynności Komornika w tym zakresie. Ponadto Sąd Rejonowy wskazał, że Komornik poprawnie przyjął stawkę opłaty 8% od wyegzekwowanych kwot. Stawka opłaty wynika wprost z ustawy, a jej wysokość w niniejszej sprawie jest wynikiem mnożenia sumy wyegzekwowanej przez komornika i stawki opłaty. Sąd Rejonowy nie podzielił natomiast stanowiska Komornika w zakresie ustalenia 15% opłaty od kwoty uiszczony przez dłużnika bezpośrednio wierzycielowi. W ocenie tego Sądu, w tym zakresie opłata winna zostać ustalona w oparciu o art. 49 ust. 2 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji w wysokości 5%. Należność w znacznej części została spłacona bezpośrednio wierzycielowi, tym samym nie można przyjąć, że została wyegzekwowana w rozumieniu ust. 1 art. 49 przez Komornika. Przywołaną w odpowiedzi na skargę argumentację Komornika Sąd Rejonowy ocenił jako pozostającą w całkowitej sprzeczności z interpretacją przedstawioną przez Sąd Najwyższy, który wprost stwierdził w uchwale z 29 października 2009 r., III CZP 82/09, że w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela po zawiadomieniu dłużnika o wszczęciu egzekucji, od świadczenia spełnionego przez dłużnika bezpośrednio wierzycielowi, komornik pobiera opłatę określoną w art. 49 ust. 2 zdanie pierwsze ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (jedn. tekst: Dz. U. z 2006 r. Nr 167, poz. 1191 ze zm.) w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 24 maja 2007 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz niektórych innych ustaw. W konsekwencji Sąd Rejonowy zmienił postanowienie Komornika ustalając wysokość opłaty od kwoty należności, która nie została wyegzekwowana, a określonej przez Komornika w postanowieniu (tj. 12.500 zł). W pozostałym zakresie skargę Sąd Rejonowy oddalił powołując się na przedstawioną argumentację co do sposobu ustalenia kosztów.

O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. obciążając nimi wierzyciela. Wyjaśnił, że dłużnik co do zasady miał rację skarżąc zasady ustalenia opłaty od kwot, które nie zostały wyegzekwowane przez Komornika.

Zażalenie na to postanowienie złożył Komornik Sądowy, zaskarżając je w całości oraz wnosząc o jego zmianę przez odrzucenie skargi, ewentualnie jego zmianę w punkcie 2 przez oddalenie skargi i utrzymanie w mocy postanowienia z 20 grudnia 2013 r. w zakresie zakończenia postępowania egzekucyjnego i ustalenia kosztów egzekucji, a nadto zasądzenie od dłużnika na rzecz Komornika kosztów postępowania.

Skarżący zarzucił błędną interpretację dowodów, naruszenie prawa materialnego, tj. art. 49 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (tekst jedn. Dz. U. z 2011 r. Nr 231, poz. 1376 ze zm.) oraz błędną wykładnię i niewłaściwie zastosowanie art. 49 ust. 2 i 10 tej ustawy. Żalący zarzucił:

1) pominięcie, że skarga dłużnika została wniesiona po terminie, co powinno skutkować jej odrzuceniem,

- 2) wewnętrzną sprzeczność ustaleń Sądu pierwszej instancji polegającą na ustaleniu, że w dniu 17 grudnia 2013 r. wierzyciel zawiadomił komornika, iż dłużnik w całości spłacił zadłużenie, przy jednoczesnej zmianie przez Sąd Rejonowy postanowienia Komornika i ustaleniu wysokości opłaty „od kwoty należności, która nie została wyegzekwowana”, tj. 12.500 zł,
- 3) sprzeczność ustaleń Sądu pierwszej instancji z oświadczeniem wierzyciela z 17 grudnia 2013 r. oraz twierdzeniami samego dłużnika, który przyznał, że wpłacił wierzycielowi bezpośrednio 25.403 zł, co wraz z kwotami potrąconymi z wynagrodzenia wyczerpywało całość zadłużenia,
- 4) błędne przyjęcie, że postępowanie w niniejszej sprawie zostało zakończone, podczas gdy zostało ono umorzone, więc zastosowanie art. 49 ust. 2 u.k.s.e. jest niezasadne,
- 5) błędne powołanie się na uchwałę Sądu Najwyższego z 29 października 2009 r., III CZP 82/09, podczas gdy:
 - a. nie jest ona obowiązującym prawem, a tylko jego wykładnią w konkretnej, indywidualnej sprawie i według stanu sprawy na dzień orzekania, nie może być stosowana w przypadku gdy normy prawa zostały zmienione,
 - b. od momentu, kiedy zapadła upłynął długi czas i kilkakrotnie została zamieniona u.k.s.e. i k.p.c.,
 - c. zapadło orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego, które jednoznacznie przesądziło zakres stosowania art. 49 ust. 2 u.k.s.e. i opłaty w wysokości 5%, które to stanowisko nie pokrywa się z zastosowanym przez Sąd pierwszej instancji, zaś zastosowanie opłaty w wysokości 15% od wyegzekwowanych kwot jest poparte orzeczeniami sądowymi m.in. postanowieniem Sądu Okręgowego w Warszawie z 16 maja 2013 r., sygn. akt V Cz 1388/13, postanowienie Sądu Okręgowego w Koszalinie z 9 września 2011 r. sygn. akt 477/11 czy orzeczeniami: Sądu Okręgowego w Gliwicach, sygn. akt II Cz 1518/06 lub Sądu Okręgowego we Wrocławiu, sygn. akt II Cz 1792/06, inaczej interpretującymi, niż Sąd pierwszej instancji, kwestię podstawy 15% ustalania wysokości opłaty,
- 6) błędną ocenę, że wpłaty dłużnika dokonane bezpośrednio na rzecz wierzyciela nie są świadczeniem wyegzekwowanym przez komornika, podczas gdy świadczenie zapłacone przez dłużnika bezpośrednio wierzycielowi w toku postępowania egzekucyjnego należy traktować jako świadczenie wyegzekwowane, podlegające opłacie 15% na podstawie art. 49 ust. 1 u.k.s.e. i to niezależnie od tego, czy wierzyciel wskutek takiej wpłaty złożył wniosek o umorzenie postępowania. Opłata 5% może być tylko pobierana od kwoty pozostającej do wyegzekwowania, a takiej w niniejszej sprawie już nie ma i nie było na dzień wydawania postanowienia z 20 grudnia 2013 r.
- 7) pominięcie, że wszystkie wpłaty bezpośrednio na rachunek wierzyciela wynikały z faktu, że było wszczęte i prowadzone postępowanie, zaś kiedy ulegało zawieszeniu, wpłaty przestawały być dokonywane i pełnomocnik wierzyciela podejmował postępowanie i dopiero wtedy dłużnik reagował na kolejne podjęcie postępowania i dalsze czynności, co jednoznacznie przesądza o bezpośrednim wpływie czynności na spłatę zadłużenia,
- 8) pominięcie, iż obniżenie wysokości opłaty - choć możliwe – to jednak winno uwzględniać nakład pracy komornika oraz sytuację majątkową dłużnika, w tym wysokość jego dochodów, która wymaga udowodnienia,
- 9) sprzeczność pozbawienia komornika opłaty w 2/3 jej wysokości z art. 5 k.c., podczas gdy opłata ta służy pokryciu kosztów i nakładów komornika (akt, pism, tonerów do drukarek i ich zużycie, zużycie energii elektrycznej, wynagrodzenie pracownika, licencje oprogramowania itd.),
- 10) przyjęcie wykładni art. 49 ust. 2 u.k.s.e., które akceptuje spłatę zadłużenia bezpośrednio u wierzyciela jako sposób na uniknięcie kosztów egzekucji.

Dłużnik w odpowiedzi na zażalenie wniósł o jego oddalenie i zasądzenie kosztów

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Skarga została wniesiona w terminie. Została nadana w placówce operatora pocztowego 3 stycznia 2014 r. Termin do złożenia skargi jest tygodniowy (art.767 § 4 kpc) od doręczenia dłużnikowi postanowienia z 20 grudnia 2013 r., co nastąpiło 28 grudnia 2013 r.

To, czy świadczeniem wyegzekwowanym przez komornika w drodze egzekucji jest także świadczenie spełnione przez dłużnika albo osobę trzecią bezpośrednio wierzycielowi, chociażby w toku postępowania egzekucyjnego i po doręczeniu dłużnikowi zawiadomienia o wszczęciu egzekucji, jest sporne w doktrynie. Poglądy, że świadczenie takie jest świadczeniem wyegzekwowanym w rozumieniu art.49 ust.1 UKSE, zawarte są min. w tezie 9 J. Świeczkowski Komentarz do art.49 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji stan prawny na 21.09.2012 r. LEX (nie jest to pogląd autora, ale cytowany pogląd M. Brulińskiej) i w tezie 7 M. Biezuński, P. Biezuński Komentarz do art.49 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji stan prawny na 1.11.2010 r. Pogląd przeciwny zaprezentowany został w tezach 8 i 11 J. Świeczkowski Komentarz do art.49 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji stan prawny na 21.09.2012 r. LEX. Sąd Najwyższy podziela ten drugi pogląd, co wynika z przywołanej przez Sąd Rejonowy uchwały z 29.10.2009 r. (III CZP 82/09 OSNC 2010/5/67, Biul.SN 2009/10/12-13 LEX 522993) oraz z uchwały Sądu Najwyższego z dnia 12 lutego 2009 r. (III CZP 142/08 OSNC 2009/12/163, Biul.SN 2009/2/7 478085).

Sąd Okręgowy podziela pogląd, że świadczeniem wyegzekwowanym w rozumieniu art.49 ust.1 UKSE nie jest świadczenie spełnione przez dłużnika albo osobę trzecią na jego rzecz wierzycielowi poza postępowaniem egzekucyjnym, choćby po jego wszczęciu i doręczeniu dłużnikowi zawiadomieniu o wszczęciu egzekucji. Tym samym Sąd Okręgowy podziela pogląd zaprezentowany przez Sąd Najwyższy w cytowanej uchwale z 29.10.2009 r., że w przypadku umorzenia postępowania egzekucyjnego na wniosek wierzyciela po zawiadomieniu dłużnika o wszczęciu egzekucji, od świadczenia spełnionego przez dłużnika bezpośrednio wierzycielowi, komornik pobiera opłatę określoną w art. 49 ust. 2 zdanie pierwsze ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. o komornikach sądowych i egzekucji (jedn. tekst: Dz.U. z 2006 r. Nr 167, poz. 1191 ze zm.) w brzmieniu nadanym ustawą z dnia 24 maja 2007 r. o zmianie ustawy o komornikach sądowych i egzekucji oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 112, poz. 769). Zmiana treści art.49 ust.2 UKSE dokonana ustawą z 8.11.2013 r. (Dz. U. 2013/1513) nie zmienia wykładni przepisu zaprezentowanej w uchwale.

Zakończenie postępowania egzekucyjnego może nastąpić bądź przez jego umorzenie, bądź przez jego ukończenie na skutek wyegzekwowania świadczenia w całości. W pierwszym przypadku podstawy umorzenia zostały określone w art.823-825 kpc. Komornik umarza postępowanie postanowieniem, na które przysługuje zażalenie. W drugim przypadku komornik wydaje postanowienie o ukończeniu postępowania na podstawie art.816 § 3 kpc, na które, jako kończące postępowanie, także przysługuje zażalenie. W obu wypadkach (umorzenia postępowania bądź stwierdzenia jego zakończenia) komornik rozstrzyga o kosztach egzekucji. Nie jest możliwe wydanie przez komornika postanowienia o ukończeniu postępowania egzekucyjnego przed wyegzekwowaniem całego świadczenia rozumianego jako wyegzekwowanie go przez samego komornika na skutek podjętych czynności egzekucyjnych. W takim przypadku możliwe jest jedynie umorzenie postępowania na wniosek wierzyciela. Wydanie więc postanowienia o ukończeniu postępowania egzekucyjnego w sytuacji, gdy całe świadczenie nie zostało spełnione w drodze egzekucji, jest obejściem prawa.

Komornik jest związany wnioskiem egzekucyjnym. Zgodnie z art. 804 k.p.c. - organ egzekucyjny nie jest uprawniony do badania zasadności i wymagalności obowiązku objętego tytułem wykonawczym. W razie niezłożenia przez wierzyciela, który egzekwował świadczenie otrzymał bezpośrednio od dłużnika, wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego na podstawie art. 825 k.p.c., komornik nie ma podstaw do zakończenia postępowania i winien podejmować czynności zgodnie z wnioskiem wierzyciela o wszczęcie egzekucji. (tezy 8 i 11 J. Świeczkowski Komentarz do art.49 ustawy o komornikach sądowych i egzekucji stan prawny na 21.09.2012 r. LEX, uzasadnienie uchwały Sądu Najwyższego z 29.10.2009 r. III CZP 82/09 OSNC 2010/5/67, Biul.SN 2009/10/12-13 LEX 522993).

Wierzyciel nie złożył jasno sformułowanego wniosku o umorzenie postępowania egzekucyjnego. Poinformował komornika jedynie o tym, że zgodnie z jego wyliczeniem roszczenie wierzyciela zostało zaspokojone w całości i wniósł o wydanie postanowienia o ustaleniu całkowitych kosztów postępowania. Rzeczą komornika było wyinterpretowanie woli wierzyciela umorzenia postępowania, a jeśli miał co do tego wątpliwości, zobowiązanie wierzyciela w określonym

terminie do jednoznacznego wskazania, czy składa wniosek o umorzenie postępowania, pod rygorem uznania, że takiego wniosku nie składa i prowadzenia postępowania egzekucyjnego. Szkoda, jaką ewentualnie poniósłby dłużnik na skutek dalszego prowadzenia egzekucji mimo spełnienia całego świadczenia, obciążałaby wierzyciela.

Reasumując, wobec niewyegzekwowania całego świadczenia w drodze egzekucji komorniczej nie było podstaw do wydania postanowienia o ukończeniu postępowania egzekucyjnego. Tym samym nie było podstaw do wydania postanowienia rozstrzygającego o kosztach egzekucji w trybie art.816 § 3 kpc. Zatem postanowienie Sądu Rejonowego na podstawie art.386 § 1 w zw. z art.397 § 2 i art.13 § 2 kpc podlegało zmianie przez orzeczenie o uchyleniu postanowienia komornika z 20 grudnia 2013 r. w pkt 2 i 3.

Bez znaczenia pozostają argumenty komornika odnoszące się do przesłanek miarkowania opłaty egzekucyjnej. Dłużnik nie złożył bowiem wniosku o jej miarkowanie w trybie art.49 ust.7-10 UKSE. Kwestia nakładu pracy komornika w sytuacji spełnienia świadczenia przez dłużnika albo osobę trzecią na jego rzecz bezpośrednio wierzycielowi, a nie za pośrednictwem komornika, została uwzględniona przez ustawodawcę w treści art.49 ust.2 UKSE wykładanego zgodnie z cytowaną uchwałą Sądu Najwyższego z 29.10.2009 r. Komornik nie pozostaje bez opłaty, a jedynie jest ona niższa.

Do ustalenia kosztów egzekucji nie ma zastosowania art.5 kc. Przepis ten dotyczy czynienia użytku z prawa podmiotowego przez stronę stosunku cywilnoprawnego, a nie orzekania przez Sąd o kosztach egzekucji.

Postanowienie komornika z 20 grudnia 2013 r. zostało zaskarżone przez dłużnika w całości. Co prawda argumenty zawarte w uzasadnieniu odnoszą się wprost jedynie do rozstrzygnięcia dotyczącego opłaty egzekucyjnej, jednak nie nastąpiło ograniczenie zakresu zaskarżenia jedynie do tej kwestii, a wyliczenie opłaty egzekucyjnej jest immanentnie związane ze sposobem i podstawą prawną zakończenia postępowania egzekucyjnego. W zażaleniu komornika także brak zawężenia zakresu zaskarżenia do części postanowienia Sądu Rejonowego, a we wniosku zażalenia komornik zażądał utrzymania w mocy postanowienia z 20 grudnia 2013 r. o zakończeniu postępowania i ustaleniu kosztów egzekucji. Stąd rozstrzygnięcie Sądu Okręgowego dotyka całego postanowienia komornika z 20 grudnia 2013r.

SSOM. Radomska – Stęplewska SSOM. Miczke SSO A. Czarnecka